

عربستان و پیش‌بینی قیمت ۵۰ دلاری نفت در بودجه‌ی سال آینده

کاهش هزینه‌های عمومی و حتی حذف برخی از هزینه‌ها در این خصوص، از جمله این موارد بوده‌اند. بانک گلدمن ساکس نیز به دورنمای قیمت نفت خوش‌بین بوده و انتظار دارد با متوازن شدن وضعیت عرضه و تقاضا، از سال آینده روند بهبود قیمت‌ها آغاز شود. با این همه، محدودیت‌های جدیدی که اخیراً به خاطر دور دوم شیوع کرونا در اروپا دوباره وضع شده، ممکن است به معنای آن باشد که این پیش‌بینی به واقعیت نخواهد پیوست، زیرا فشار بر تقاضای جهانی نفت را افزایش خواهد داد که در کنار افزایش تدریجی تولید نفت لیبی، ممکن است مدتی طول بکشد تا قیمت نفت مجدداً بهبود یابد. ■

نامعلوم می‌داند. صندوق بین‌المللی پول نیز در ژوئیه اعلام کرد که کاهش قیمت و تولید نفت به صادرکنندگان نفت خاورمیانه و شمال آفریقا به شدت آسیب زده و مجموع درآمد این کشورها در مقایسه با سال ۲۰۱۹ حدود ۲۷۰ میلیارد دلار کاهش خواهد یافت. به همین دلیل، عربستان سعودی نیز که بزرگ‌ترین اقتصاد منطقه‌ی خلیج فارس به‌شمار می‌رود با کاهش درآمد ۲۹ میلیاردی در سه ماهه‌ی دوم سال جاری، مجبور به اجرای برخی تدابیر صرفه‌جویانه و ریاضتی برای مردم خود شده است. سه برابر شدن مالیات ارزش افزوده، لغو کمک هزینه‌ی زندگی، به تاخیر انداختن اجرای بخشی از پروژه‌های عام‌المنفعه و

اگرچه عوامل بنیادین بازار جهانی نفت، چشم‌انداز امیدوارکننده‌ای را در مورد قیمت نفت نشان نمی‌دهد، اما عربستان سعودی قیمت خوش‌بینانه‌ی ۵۰ دلار برای هر بشکه نفت شاخص برنت (Brent) را برای کسب درآمدهای نفتی در بودجه‌ی سال آینده‌ی خود پیش‌بینی کرده زیرا بر این باور است که قیمت نفت به زودی بهبود خواهد یافت. البته، حتی اگر این رقم نیز محقق شود، برای رفع کاهش کسری بودجه‌ی کشور کافی نخواهد بود. مقامات سعودی به تأثیر سوء پاندمی و ویروس کرونا بر اوضاع مالی کشور اعتراف کرده به طوری که مسئول مقررات‌زدایی از سیاست پولی کشور نیز دورنمای مالی سال جاری کشور را

ادامه‌ی ورشکستگی شرکت‌های نفتی به دلیل کاهش سودهای پیش‌بینی شده

شرایط خود از شرکت‌های نفتی به شرکت‌های انرژی ترتیب داده‌اند. این شرکت برای دوام آوردن در بازار آینده، اعلام کرده که می‌خواهد میزان انتشار کربن در این شرکت را تا سال ۲۰۵۰ به صفر برساند که البته این هدف بلندپروازانه با تردید برخی منتقدان روبرو شده است. در صنعتی که غول‌هایش یک به یک شاهد خسارت‌های هنگفت هستند و به ناچار روز به روز از میزان سرمایه‌گذاری‌های خود کاسته‌اند، آینده‌ی چندان روشنی حتی پس از بازگشت تقاضای نفت به میزان پیش از کرونا مشاهده نمی‌شود و نمی‌توانند مانند گذشته به سودهای

فعالیت می‌کند، به دلیل استمرار کاهش قیمت‌های نفت و عدم دستیابی به سود و درآمد پیش‌بینی شده، جایگاه خود را به رقیب سنتی یعنی شورون داده است. ارزش سهام اکسون‌موبیل هم‌اکنون حدود ۵۰ درصد میزان آن نسبت به ابتدای سال است. اما این اتفاق، یعنی روند کاهشی ارزش دارایی‌های نفتی فقط برای شرکت اکسون اتفاق نیفتاده، در واقع شورون نیز در بازار آتی نزدیک به ۴۰ درصد از ارزش دارایی خود را از دست داده است. اما در اروپا وضع، اندکی بهتر است، چراکه شرکت‌هایی مانند شل از قبل برنامه‌های گسترده‌ای را برای تغییر

ادامه‌ی شوک کرونا باعث شد تا توجه بخش‌های بیشتری از جوامع بشری به مسایل مربوط به کاهش مشکلات زیست‌محیطی و تغییرات آب‌وهوایی کره‌ی زمین جلب شود و آینده‌نگری لازم را در این خصوص بیشتر مورد توجه قرار دهند. برای مثال، در سال جاری ارزش سهام شرکت تسلا که در راستای کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی با حذف سوخت‌های فسیلی، خودروهای برقی تولید می‌کند، با سرعت زیادی بالا رفته است اما اکسون‌موبیل که به عنوان بزرگ‌ترین شرکت نفتی جهان از نظر ارزش دارایی در بازارهای جهانی

هنگفت در این صنعت دست یابند. به علاوه، از آنجا که بیشتر پیش‌بینی‌ها حکایت از آن دارند که انتظار نمی‌رود تقاضای جهانی نفت تا سال ۲۰۲۲ نیز به سطح قبل از همه‌گیری کرونا بازگردد لذا، به نظر می‌رسد که شرکت‌های بزرگ بین‌المللی نفتی از این پس فرصت و فضای کمتری را برای جبران زیان و خسارات مالی وارده خود خواهند داشت. یکی دیگر از اقداماتی که شرکت‌های

بزرگ نفتی برای هماهنگ شدن با دنیای جدید انجام می‌دهند، کاهش ۱۰ تا ۱۵ درصدی نیروی کار خود است تا بتوانند کارآتر و چابک‌تر از گذشته فعالیت کنند. به‌عنوان مثال، شرکت بی‌پی یکی دیگر از شرکت‌های بین‌المللی مهم نفتی است که در نظر دارد برای دستیابی به اهداف بلندپروازانه‌ی خود ۱۰ هزار شغل معادل ۱۴ درصد از کل نیروی کار خود را کاهش دهد.

شرکت شل نیز به تازگی اعلام کرده که ۹ هزار کارگر یا ۱۱ درصد از مجموع نیروی کارگر خود را کاهش داده است. شورون نیز ۶ هزار نفر یا ۱۳ درصد از حقوق‌بگیران خود را کاهش می‌دهد. در این میان اکسون‌موبیل، اگرچه قصد دارد از تعداد نیروهای کار خود بکاهد اما هنوز عدد مشخصی برای آن ارائه نکرده است. ■

افزایش سرمایه‌گذاری در منابع گازی خاورمیانه و شمال آفریقا

شرکت سرمایه‌گذاری نفت عرب Arab Petroleum Investments Corporation (APICORP)، مستقر در عربستان سعودی پیش‌بینی کرده است که با وجود شیوع ویروس کرونا و علی‌رغم ادامه‌ی کاهش تقاضا برای انواع حامل‌های انرژی از جمله گاز طبیعی، سرمایه‌گذاری در منابع گاز طبیعی در سراسر خاورمیانه و شمال آفریقا، افزایش خواهد یافت. این شرکت پیش‌بینی کرده که در فاصله‌ی سال‌های ۲۰۲۰-۲۴ حجمی بالغ بر حدود ۲۱۱ میلیارد دلار برای اجرای پروژه‌های گازی در دست ساخت و یا برنامه‌ریزی شده در این نواحی موردنیاز خواهد بود. این شرکت در گزارش قبلی خود مجموع هزینه‌ی سرمایه‌گذاری در بخش گاز طبیعی در فاصله‌ی سال‌های ۲۰۱۹-۲۳ را بالغ بر ۱۸۵ میلیارد دلار

برآورد کرده بود. توسعه‌ی میدین گازی قطر و افزایش تولید آن کشور که به‌عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده‌ی گاز طبیعی مایع (LNG) به‌شمار می‌رود، در زمره‌ی پروژه‌های اجرایی خواهد بود که حدود ۲۲ میلیارد دلار از این سرمایه‌گذاری را تشکیل می‌دهد. طبق برآورد شرکت APICORP، ایران و عربستان سعودی نیز با ۹۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری برنامه‌ریزی شده و قطعی در فاصله‌ی سال‌های ۲۰۲۰-۲۴، عمده‌ی فعالیت در این بخش را خواهند داشت. البته برخی از کشورهای خاورمیانه که پروژه‌های گازی جدیدی را برنامه‌ریزی کرده‌اند، همزمان سرمایه‌گذاری‌های مربوط به نفت را کاهش داده‌اند. با این حال شیوع ویروس کرونا که باعث افت شدید تقاضا شده، قیمت نفت و گاز را کاهش داده است. این سرمایه‌گذاری تا

حدودی به این دلیل است که دولت‌ها در این نواحی به منظور کاهش آلودگی، در تلاش هستند تا برای تولید برق، از گاز به جای نفت استفاده کنند. البته، با افزایش تولیدکنندگان و صادرکنندگان گاز مبارزه برای جلب خریداران LNG نیز در سال‌های پیش رو شدیدتر خواهد شد و در صورت پایین ماندن قیمت LNG، برخی از تولیدکنندگان، ممکن است ترجیح دهند گاز بیشتری در داخل کشور مصرف کنند. به‌عبارتی، سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی گاز در خاورمیانه با هدف دوگانه‌ی صادرات یا مصرف داخلی انجام خواهد شد. تحقیقات شرکت Apicorp نشان می‌دهد که شرکت‌ها و نهادهای دولتی در این مناطق، سهم ۹۲ درصدی از سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گازی منطقه را دارا هستند. ■

تکمیل پروژه‌های نفتی عراق در انتظار بهبود قیمت نفت

وزیر نفت عراق در اوایل ماه اکتبر و در یک کنفرانس که به صورت مجازی برگزار

شد، اعلام کرد که بر اساس برآورد ما، قیمت نفت در سه ماه دوم سال میلادی

آینده بهبود پیدا کرده و به صنعت نفت و برنامه‌های این کشور برای افزایش

گرفته است. بر اساس گزارشات اعلام شده، کمیته‌ی نظارتی مشترک وزیران اوپک و غیراوپک در نشست روز ۱۹ ماه اکتبر، بار دیگر بر لزوم پایبندی کامل به پیمان محدودیت عرضه از سوی همه‌ی اعضای گروه به ویژه عراق تاکید کرد. عراق باید در سه ماهه‌ی چهارم سال جاری تولید نفت خود را به میزان بیشتری کاهش دهد تا مازاد تولید ماه‌های قبل از آن را جبران کند. ائتلاف اوپک پلاس قرار است از ابتدای سال ۲۰۲۱ محدودیت‌های تولید را به میزانی کمتر از ۲ میلیون بشکه در روز کاهش دهد. ■

آینده حدود ۴۵ دلار در هر بشکه خواهد بود اما در لایحه‌ی بودجه‌ی دولت فدرال برای سال ۲۰۲۱ قیمت پیشنهادی بر مبنای ۴۲ دلار برای هر بشکه تنظیم شده است. عراق یکی از اقتصادهایی است که حتی بر مبنای استانداردهای اوپک، به شدت به نفت وابسته است و پس از کاهش قیمت نفت در ماه مارس، با کاهش شدید درآمدهای بودجه‌ی خود روبرو شده است. این کشور در ماه‌های اخیر با هدف حفظ ثبات بازار، از سوی اعضای اوپک پلاس که در راس آنها عربستان سعودی قرار دارد، برای توقف تخطی از پیمان و عمل به سهمیه‌ی کاهش تولید توسط آن تحت فشار قرار

ظرفیت تولید کمک زیادی خواهد کرد. احسان عبدالجبار، در کنفرانس آنلاین نفت که توسط موسسه‌ی CWC برگزار شد، گفت: توافق کاهش تولید نفت توسط اوپک پلاس، پروژه‌های نفتی در عراق را به تاخیر انداخته است. وی افزود: عراق که دومین تولیدکننده‌ی بزرگ عضو اوپک است، مدت‌هاست که برای افزایش ظرفیت تولید نفت خود برنامه‌ریزی کرده و قرار است طی پنج تا شش سال آینده ظرفیت تولید نفت خود را از حدود ۵ میلیون بشکه در روز (فعلی) به ۷ میلیون بشکه در روز افزایش دهد. وی همچنین پیش‌بینی کرده بود که قیمت نفت در سه ماه نخست سال

ضربه‌ی شدیدتر موج دوم کرونا بر تقاضای نفت

در روز رسیده است، تا چند سال دیگر به اوج خود خواهد رسید و رشد بیشتری نخواهد داشت. طبق سناریوی دیگری نیز که توسط BP برای گذار سریع انرژی مورد بررسی قرار گرفته، تقاضای جهانی برای سوخت‌های مایع شامل: نفت و سوخت‌های زیستی تا سال ۲۰۵۰ که سهم نفت در سبد انرژی جهان از یک‌سوم فعلی به ۱۴ درصد کاهش می‌یابد، تقریباً نصف شده و به کمتر از ۵۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید.

البته، در همه‌ی سناریوهای در نظر گرفته شده نیز تقاضای نفت در بخش حمل‌ونقل از اواسط دهه‌ی ۲۰۲۰ به دلیل پیشرفت در کارآیی و برقی کردن خودروها، به اوج خود خواهد رسید و پس از آن از میزان روند افزایشی تقاضای نفت کاسته خواهد شد. ■

برای نفت در مقایسه با سوخت‌های دیگر آسیب شدیدتری دیده است. اگرچه، اشاره‌ی اخیر در مورد اوج تقاضا برای نفت، به معنای پایان نفت نیست و نفت به مدت بسیار طولانی وجود خواهد داشت. شرکت BP در گزارش سالانه‌ی دورنمای انرژی ۲۰۲۰ که در اواسط ماه سپتامبر منتشر شد، اعلام کرد که: ممکن است اوج تقاضا برای نفت، سال گذشته اتفاق افتاده باشد و مصرف سوخت ممکن است هرگز به سطح پیش از شیوع ویروس کرونا بازنگردد.

به علاوه، در همه‌ی سناریوهایی که این شرکت در گزارش خود مورد اشاره قرار داده، پیش‌بینی کرده است که تقاضای جهانی برای نفت تا سال ۲۰۵۰ کاهش پیدا می‌کند. بر اساس سناریوی مرجع، تقاضای جهانی برای نفت که در سال ۲۰۱۹ به بیش از ۱۰۰ میلیون بشکه

مدیرعامل شرکت بریتیش پترولیوم (BP) در مجمع انرژی هند، ۲۰۲۰، اعلام کرد که: موج دوم شیوع ویروس کرونا در جهان تاثیر شدیدتر از حد انتظاری نسبت به موج اول روی تقاضای جهانی نفت در نیمه‌ی دوم سال ۲۰۲۰ داشته است. وی گفت: از نظر تقاضا برای نفت بدون تردید، آسیبی وجود داشته که کمتر از حد انتظار ما در نیمه‌ی اول سال و اندکی بیشتر از تصور ما در نیمه‌ی دوم سال که موج دوم شیوع ویروس کرونا در جهان آغاز شد، بوده است.

برنارد لونی افزود: شاید هنوز زود باشد که تاثیر واقعی موج دوم پاندمی را بر تقاضا برای نفت به ویژه برای دوره‌ی میان‌مدت و یا بلندمدت ارزیابی کنیم اما، در همین دوره‌ی کوتاه‌مدت نیز تاثیراتی از خود به جای گذاشته است که تقاضا

طوفان دلتا و تاثیر آن بر کاهش ناگهانی تولید نفت در خلیج مکزیک

۱۹ اکتبر که ۲۷۴ سکو بود، کمی بیشتر است. گزارشات منتشره نشان می‌دهند که: پیش از وقوع طوفان در این منطقه تولید نفت حدود ۱/۸ میلیون بشکه نفت در روز بود که به دلیل محدودیت‌های گسترده پیش‌بینی می‌شد رسیدن به سطح تولید قبل از وقوع طوفان بیشتر از دو هفته به طول انجامد. در مجموع حدود ۱۷ درصد نفت و ۵ درصد گاز تولیدی آمریکا در منطقه‌ی خلیج مکزیک صورت می‌گیرد. ■

داد که تولیدکنندگان فراساحلی نفت آمریکا در منطقه به دلیل شرایط فوق، تولید نفت خود را تا میزان ۱/۷ میلیون بشکه در روز کاهش داده‌اند که ۹۱/۷ درصد کل تولید این منطقه است. تولیدکنندگان گاز منطقه نیز میزان تولید خود را به رقم ۱/۷ میلیارد فوت مکعب در روز کاهش دادند که ۶۲ درصد تولید در این منطقه است. در همین زمان تعداد ۲۷۶ سکو تولید نفت هنوز تعطیل است که این تعداد نسبت به روز

در روز ۱۰ اکتبر، درست یک روز بعد از اینکه طوفان دلتا (Delta)، ایالت لوئیزیانا را در نوردید، تولیدکنندگان بالادستی نفت‌خام و گاز در خلیج مکزیک، بلافاصله با آرام شدن شرایط، فراخواندن کارگران به کار را آغاز کردند و این امر در حالی رخ داد که ۹۲ درصد از ظرفیت تولید نفت در این منطقه قبل از وقوع طوفان به حالت تعلیق در آمده بود. اداره‌ی محیط‌زیست و ایمنی آمریکا نیز همزمان در بولتن روزانه‌ی خود گزارش

افزایش ظرفیت تولید نفت شرکت ملی نفت ابوظبی تا سال ۲۰۳۰

گزارش ماهانه‌ی آژانس بین‌المللی انرژی منتشره در اواسط اکتبر، تقاضای جهانی نفت تا پیش از ۲۰۲۳ به سطوح قبل از شیوع کرونا باز نخواهد گشت و ممکن است این امر تا سال ۲۰۲۵ نیز به طول انجامد. با این حال اوپک بهبود تقاضای جهانی نفت را تا سال ۲۰۲۲ پیش‌بینی کرده است. شرکت ADNOC در کنار هدف افزایش تولید نفت تا سال ۲۰۳۰ قصد دارد تا هزینه‌ها و میزان تولید کربن را نیز کاهش دهد. امارات متحده عربی سومین تولیدکننده‌ی بزرگ اوپک است. ■

اشاره کرد که در کوتاه‌مدت نیز به طور دقیق تاثیر محدودیت‌های جدید جهت کنترل شیوع بیماری کووید-۱۹ و چگونگی بازتاب آن بر قدرت و سرعت بهبود اقتصاد را بررسی می‌کنیم. لازم به یادآوری است که شرکت ADNOC از آوریل سال جاری، همزمان با وقوع جنگ قیمت نفت میان تولیدکنندگان مهم یعنی عربستان و روسیه و شیوع بیماری در سراسر جهان، ظرفیت تولید خود را به ۴ میلیون بشکه در روز افزایش داده بود. وی البته اشاره کرد که در مورد چشم‌انداز جهانی نفت، به طور محتاطانه خوش‌بین است. بر اساس

مدیرعامل شرکت ملی نفت ابوظبی (ADNOC) اعلام کرد، این شرکت که بزرگ‌ترین تولیدکننده‌ی انرژی در امارات متحده عربی است، قصد دارد تا ظرفیت تولید نفت خود را صرف‌نظر از تاثیر شیوع ویروس کرونا بر تقاضا و الگوی مصرف انرژی، تا سال ۲۰۳۰ به ۵ میلیون بشکه در روز افزایش دهد. وی افزود: این تصمیم را با قاطعیت گرفته‌ایم، چراکه با توجه به برآوردهای انجام شده، پیش‌بینی می‌شود جهان همچنان برای دستیابی به رشد اقتصادی در چند دهه‌ی آتی، نیاز به عرضه‌ی قابل توجه نفت و گاز خواهد داشت. البته وی

پیش‌بینی از سرگیری فعالیت پالایشگاه‌های جهان در سال ۲۰۲۱

یابد و حداکثر به بالاترین مقدار تولید در سال ۲۰۱۵ برسد. IEA پیش‌بینی کرد که فعالیت ظرفیت‌های پالایشی

کرونا در سال جاری رخ داد، انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۱ تولید پالایشگاه‌های نفت جهان به مقدار محدودی افزایش

آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، در گزارش ماه اکتبر خود اشاره کرده است که پس از رکودی که به علت ویروس

بر اساس گزارشات IEA و HSBC (شرکت هلدینگ سرمایه‌گذاری بانکی هنگ‌کنگ و شانگهای)، در حال حاضر، وجود ظرفیت مازاد و احداث ظرفیت جدید پالایشگاهی یک چالش مهم در بازار جهانی فرآورده است. بر اساس برخی گزارشات نیز، تعدادی از پالایشگران در سراسر جهان، در حال بررسی تعطیلی، تغییر کاربری یا توقف موقت برخی واحدهای پالایشی خود هستند. ■

و سپتامبر شد به طوری که سه ماهه‌ی سوم یکی از بدترین فصول سال برای پالایشگران در جهان بود. بنابراین علی‌رغم پیش‌بینی کاهش موجودی ذخایر فرآورده‌های پالایشی در سه ماهه‌ی چهارم، ممکن است حاشیه‌ی سود پالایشگاه‌ها در کوتاه‌مدت افزایش نیابد، زیرا به دنبال افزایش محدود تقاضای فصلی در ماه اکتبر، مجدداً روند بهبود تقاضا متوقف خواهد شد که این موضوع خبر خوبی برای پالایشگران نخواهد بود.

در سطح جهان به طور متوسط در سال ۲۰۲۱ حدود ۷۹/۴ میلیون بشکه در روز خواهد بود که نسبت به سال جاری به میزان ۴/۹ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد داشت. به عبارتی، تمام مقدار افزایشی که طی سال‌های ۱۹-۲۰۱۵ انجام شده، از میان خواهد رفت. در این گزارش همچنین آمده است: افزایش شدید تولید پالایشگاه‌های جهان در ماه ژوئیه منجر به کاهش شدید حاشیه‌ی سود پالایشی در ماه‌های اوت

شتاب توسعه‌ی میداین گازی در عراق

جلوگیری کند و قصد دارد این رقم را تا پایان سال ۲۰۲۳ به ۲/۷ میلیارد فوت مکعب در سال افزایش دهد. از مجموع ۱/۲ میلیارد فوت مکعب گازی که مورد بهره‌برداری قرار خواهد گرفت، ۲۰۰ میلیون فوت مکعب آن از میدان Nasiriyah و ۳۰۰ میلیون فوت مکعب از میدان Halfayah می‌باشد که انتظار می‌رود این دو پروژه تا پایان سال ۲۰۲۲ به اتمام برسند. همچنین وزارت نفت عراق قصد دارد تا گاز باقیمانده از میدان Ar Ratawi را تا پایان سال ۲۰۲۳ به بهره‌برداری برساند. بر اساس مطالعه‌ی بانک جهانی که در ماه ژوئیه منتشر شد، عراق بعد از روسیه دومین کشور اتلاف‌کننده‌ی گاز از طریق سوزاندن آن در جهان است و در سال ۲۰۱۹ حدود ۱۸ میلیارد متر مکعب از این سوخت را بدون هیچ استفاده‌ای سوزانده است. ■

برنامه‌ی فوق، احسان عبدالجابر، وزیر نفت عراق نیز از جمله افراد هیاتی از مقامات این کشور بود که مصطفی الکاظمی نخست‌وزیر را در سفری به کشورهای انگلیس، فرانسه و آلمان با هدف تشویق و جلب همکاری و جذب سرمایه‌گذاری‌های موردنیاز همراهی کردند. البته قبل از اقدام فوق، عراق بر اساس طرحی که تصویب شده و در حال اجرا است، برنامه‌ی جلوگیری از سوختن و هدر رفتن سالانه ۱/۲ میلیارد فوت مکعب گاز همراه نفت تولیدی خود را تا پایان سال ۲۰۲۳ اعلام کرده بود تا بتواند هرچه سریع‌تر از آن در تولید برق و تامین سایر نیازهای داخلی خود استفاده کند. این کشور دارای ۱۳۲ تریلیون فوت مکعب ذخایر گازی است که در حال حاضر توانسته است از اتلاف ۱/۵ میلیارد فوت مکعب آن شامل گازهای همراه

معاون وزیر نفت عراق اخیراً اعلام کرد که این کشور در نظر دارد تا دو میدان گازی Mansuriya و Akkaz را با کمک شرکت‌های نفتی بین‌المللی و جذب سرمایه‌گذاری‌های موردنیاز توسعه دهد. قبلاً و در اواسط اکتبر وزیر نفت عراق نیز اعلام کرده بود که این وزارتخانه از شرکت‌های بین‌المللی از جمله شرکت فرانسوی توتال برای اجرای دور جدیدی از قراردادهای مشارکت در بهره‌برداری میداین گازی در حوضه‌ی بصره دعوت کرده است تا بهترین پیشنهاد خود را برای توسعه‌ی میدان Mansuriya با ذخیره‌ی ۴/۵ تریلیون فوت مکعب ارائه دهد. بر اساس برنامه‌ی تنظیمی، عراق می‌خواهد تولید گاز خود را افزایش دهد زیرا برای کاهش وابستگی به واردات گاز و برق از ایران تحت فشارهای آمریکا است. به‌همین منظور، همزمان با اعلام

شورون به دنبال ذخایر گازی خاورمیانه

شرکت شورون پس از سال‌ها تمرکز فعالیت در صنعت نفت-شیل آمریکا، مصمم است تا روی آینده‌ی گاز طبیعی در خاورمیانه نیز سرمایه‌گذاری کند. فاصله گرفتن شورون از فعالیت در آمریکا نشان می‌دهد که خاورمیانه وارد دوره‌ی جدیدی شده که بهره‌برداری از ذخایر گاز طبیعی این منطقه را همزمان با افزایش تقاضا برای سوخت ارزان‌تر و پاک‌تر، ایده‌آل می‌کند. در استراتژی جدید، انتظار می‌رود شورون قراردادهای گازی جدیدی با مصر، رژیم صهیونیستی و قطر منعقد کند و همزمان، هزینه‌ی اکتشاف شیل آمریکا را کاهش دهد. این طرح در اقدام شورون برای خرید ۱۱/۸ میلیارد دلاری شرکت آمریکایی نوبل انرژی در ماه گذشته به خوبی منعکس شده است. شرکت نوبل انرژی حدود ۴۰ درصد

سهم از میدان گازی لویاتان در دریای مدیترانه را در اختیار خود دارد. قرارداد مذکور به همکاری شورون با رژیم صهیونیستی منجر می‌شود که اخیرا در حال بهبود روابطش با برخی کشورهای عربی منطقه و عادی‌سازی روابط با آنها است. با این حال ریسک‌های سیاسی و امنیتی منطقه‌ای که در سال‌های اخیر مانع حضور برخی از شرکت‌های انرژی غربی در خاورمیانه شده بود، همچنان وجود دارد. جنگ در سوریه و یمن همچنان ادامه دارد و تبعات رقابت‌های منطقه‌ای، نامعلوم مانده است. با وجود چنین ریسک‌هایی، شورون به تلاش برای سرمایه‌گذاری در سراسر این منطقه ادامه می‌دهد. میدان لویاتان و میادین دیگر نزدیک آن پتانسیل تبدیل شدن به نقاط مهم تامین سوخت

منطقه‌ای را دارند. به گفته‌ی مدیرعامل شورون، این شرکت ممکن است گاز تولیدی از میدان فوق را به یک کارخانه‌ی LNG در مصر ارسال کند و از آنجا گاز طبیعی مایع به اروپا یا آسیا صادر کند. انتظار می‌رود، تقاضای جهانی برای گاز تا سال ۲۰۲۵ سالانه ۱/۵ درصد رشد کند و این رشد عمدتاً با تقاضا از سوی چین و هند صورت خواهد گرفت. در مقابل، مصرف نفت که سال گذشته ۱۰۰ میلیون بشکه در روز بود، ممکن است به پیک خود رسیده باشد و امسال به ۹۱/۷ میلیون بشکه در روز کاهش پیدا کند که پایین‌ترین میزان مصرف در ۷ سال اخیر است. خاورمیانه یک سوم از نفت و یک ششم از گاز طبیعی جهان را تولید می‌کند و همواره علاقه‌ی شرکت‌های نفتی خارجی را به خود جلب کرده است. ■

تأثیر بلندمدت کرونا بر بازار جهانی نفت

آژانس بین‌المللی انرژی در گزارش ماهانه‌ی خود در ماه اکتبر اعلام کرد که بازار نفت تا مدت‌ها گرفتار آسیب وارد شده از همه‌گیری ویروس کرونا خواهد بود و سال‌ها طول می‌کشد تا مقدار تقاضای آن بهبود یابد، اما چنانچه بیماری کووید ۱۹ در سال آینده کنترل شود، تقاضا برای نفت تا سال ۲۰۲۳ به سطح قبل از بحران کرونا باز می‌گردد. این آژانس که محل استقرار آن در پاریس است، همچنین اعلام کرد که

مصرف جهانی نفت در سال جاری نسبت به سال گذشته ۸ درصد کاهش یافته که رقمی بی‌سابقه است و در صورت ادامه‌ی همه‌گیری ویروس کرونا تأثیر ماندگاری بر تقاضای نفت خواهد گذاشت. در این گزارش همچنین پیش‌بینی شده است که تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۳۰ به اوج خود می‌رسد اما رقم آن پایین‌تر از پیش‌بینی سال گذشته خواهد بود به طوری که دوره‌ی رشد تقاضای جهانی نفت در دهه‌ی آینده پایان خواهد یافت.

به علاوه، بر اساس پیش‌بینی آژانس، رشد بلندمدت تقاضای نفت به خاطر گسترش استفاده از خودروهای برقی و یا خودروهای با مصرف انرژی‌های پاک‌تر محدود خواهد شد. در میان‌مدت، روند مصرف نفت سالانه رقمی معادل ۷۵۰ هزار بشکه در روز افزایش می‌یابد و در ۲۰۳۰ به رقم ۱۰۳/۲ میلیون بشکه در روز خواهد رسید که ۲ میلیون بشکه در روز کمتر از پیش‌بینی آژانس در گزارش سال گذشته است.

با پیش‌بینی اخیر اوپک است که رشد تقاضای نفت را تنها تا دو دهه‌ی آینده اعلام کرده بود. اوپک تخمین می‌زند مصرف نفت در ۲۰۲۲ به سطح قبل از بحران کرونا بازگردد یعنی یک سال زودتر از پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی. ■

نیز فقط ۱۰۰ هزار بشکه در روز خواهد بود زیرا در بدترین شرایط، مصرف نفت تا اواخر دهه‌ی ۲۰۲۰ به سطح طبیعی باز نمی‌گردد و بلافاصله پس از آن به زیر ۱۰۰ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. دیدگاه آژانس بین‌المللی انرژی و شرکت‌های بین‌المللی نفت جهان همگام

با این حال، افزایش تقاضا برای نفت در کشورهای در حال توسعه به ویژه هند متمرکز خواهد بود و بیشتر به تولید پلاستیک و محصولات پتروشیمی می‌رسد تا سوخت جاده‌ای و حمل‌ونقل، اما پس از سال ۲۰۲۳ رشد سالانه‌ی تقاضای نفت در بخش حمل‌ونقل جهانی

مهمترین اکتشاف گازی ترکیه در دریای سیاه

قابل استخراج باشد. در صورتی که دولت ترکیه بتواند، میزان ذخایر موجود در دریای سیاه را قابل مصرف کند، نیاز گازی این کشور به روسیه و ایران از میان خواهد رفت.

با وجود این، برخی منابع در ترکیه گفته‌اند که مقامات این کشور انتظار دارند ضمن ملاحظات و بررسی‌های اقتصادی، استخراج گاز در این منطقه را از سال ۲۰۲۳ و همزمان با جشن صدمین سالگرد آغاز حکومت جمهوری در ترکیه شروع کنند. ■

شده‌اند که ترکیه، حفاری‌ها در عمق بیش از ۴۷۰۰ متر در دریای سیاه را مداوم بخشیده زیرا انتظار می‌رود ذخایر نئیدروکربوری بیشتری در لایه‌های زیرین این مخزن اکتشافی وجود داشته باشد.

حوزه‌ی گازی کشف شده از سوی ترکیه، سومین حوزه در دریای سیاه به‌شمار می‌رود. البته، برخی تحلیلگران قبلاً نسبت به میزان ذخایر اعلام شده از سوی ترکیه درباره‌ی منابع گازی اکتشافی در دریای سیاه اظهار تردید کرده و به دلیل وجود برخی ملاحظات سیاسی صحت آن را تایید نکرده بودند. به‌علاوه، هنوز هیچ موسسه‌ی تحقیقاتی مستقلی درباره‌ی اکتشافات جدید ترکیه در دریای سیاه اظهار نظر نکرده است.

البته، قبل از آنکه ترکیه ادعای کشف منابع گازی در این حوزه را مطرح کند، در سال ۲۰۱۰ شرکت آمریکایی شورون در این منطقه مشغول حفاری بوده اما حاضر نشد درباره‌ی میزان ذخایر موجود در دریای سیاه نظر خود را رسانه‌ای کند. به‌علاوه، هنوز مشخص نیست که میدان گازی کشف شده در دریای سیاه از نظر تجاری و اقتصادی برای ترکیه

مصرف گاز ترکیه هم‌اکنون سالانه ۵۰ میلیارد متر مکعب است که تقریباً تمامی آن وارداتی است.

به‌همین دلیل چند سالی است که برای تامین گاز موردنیاز خود فعالیت‌های اکتشافی نفت و گاز را در نواحی مختلف به ویژه سواحل آبی آغاز کرده است.

آخرین پروژه‌ی اکتشافی این کشور نیز که اخیراً به نتیجه رسیده کشف یک میدان گازی با ذخیره‌ی اولیه‌ی حدود ۳۲۰ میلیارد متر مکعب است که در ۱۵۰ کیلومتری سواحل آن در غرب دریای سیاه (منطقه‌ی ساکاریا) و ۱۰۰ کیلومتری میدان گازی نپتون (با ذخیره‌ی ۸۲ میلیارد متر مکعب) در آب‌های عمیق سواحل رومانی قرار دارد. فعالیت‌های حفاری ترکیه از ژوئیه سال جاری یا پس از آن آغاز شد که اکتشافات و تحقیقات اولیه وجود ذخایر قابل ملاحظه‌ی گاز در این ناحیه را تایید کرده بود.

پیشتر دولت ترکیه اعلام کرده بود که حفاری‌ها و تحقیقات جدید نشان می‌دهد میزان ذخایر گاز در منطقه‌ی ساکاریا بیشتر از تخمین‌های قبلی است. منابع جدید به این دلیل کشف